

บทบาทพยาบาลในการป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในวัยรุ่น

The Role of Nurses in Alcohol Drinking Prevention for Adolescents

ปรียาภรณ์ ประยงค์กุล*
Preeyaporn Prayongkul*

บทคัดย่อ

พฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นับเป็นปัญหาพฤติกรรมที่สำคัญในวัยรุ่น มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น อายุเฉลี่ยที่เริ่มดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกน้อยลง และพบมากที่สุดในช่วงอายุ 13-15 ปี การที่วัยรุ่นมีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งต่อตัววัยรุ่นเอง ครอบครัว และสังคม ในฐานะพยาบาลที่มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมและป้องกันปัญหาพฤติกรรมสุขภาพในนักเรียน ซึ่งพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ไม่ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม อาจเกิดภาวะติดแอลกอฮอล์ และใช้แอลกอฮอล์ในทางที่ผิดจนกลายเป็นปัญหาตามมาได้ ดังนั้น การเข้าใจและทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงมีความสำคัญในการวางแผนป้องกันพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บทความวิชาการนี้จึงจะนำเสนอสถานการณ์และผลกระทบของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น และบทบาทพยาบาลในการป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นต่อไป

คำสำคัญ: การป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ วัยรุ่น บทบาทพยาบาล

Received: July 31, 2018 Revised: October 1, 2018 Accepted: November 14, 2018

* อาจารย์ สาขาวิชาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย
E-mail: aomnaruk_smart@hotmail.com

* Instructor, Psychiatric and Mental Health Nursing Branch, Srisavarindhira Thai Red Cross Institute of Nursing
E-mail: aomnaruk_smart@hotmail.com

Abstract

Alcohol consumption behavior is an important behavioral problem in adolescents that's likely to increase. The average age for the first drink is commonly around the age group of 13-15 years. Adolescent drinking behavior has many effects, including on the individual, family, and society. The nurse has roles in promoting and preventing health problems among students. If alcohol consumption behavior is not managed properly, it can lead to alcohol addiction and alcohol abuse causing health problems. Therefore, understanding and knowing the factors related to alcohol consumption behavior is essential for the planning of the prevention of alcohol consumption behavior. This article discusses the situation and impact of alcohol consumption in adolescents, factors related to alcohol consumption behavior in adolescents and the role of nurses in preventing alcohol consumption. This is a guideline to prevent alcohol consumption in secondary school students.

Keywords: prevention alcohol consumption behavior, adolescents, nurse's role

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นับเป็นปัญหาพฤติกรรมที่สำคัญในวัยรุ่น จากรายงานขององค์การอนามัยโลกพบว่าทั่วโลกมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบหนักในวัยรุ่น คิดเป็นร้อยละ 11.7 ในขณะที่วัยรุ่นผู้ใหญ่คิดเป็นร้อยละ 7.5 จากการศึกษาพบความชุกของการดื่มแอลกอฮอล์แบบหนักในวัยรุ่นทวีปยุโรปและอเมริกามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.2 และ 18.4 ตามลำดับ¹ จากการสำรวจของกระทรวงสาธารณสุขในกลุ่มวัยรุ่นไทยอายุระหว่าง 13-17 ปี พบว่าพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนที่เริ่มดื่มครั้งแรก (ที่มากกว่าการจิบ) พบมากที่สุดในช่วงอายุ 13-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 69 และช่วงอายุ 16-17 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.2² ในแต่ละปีประเทศไทยมีนักดื่มหน้า

ใหม่เพิ่มขึ้นประมาณ 2.5 แสนคน ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนทั้งชายและหญิง อายุเฉลี่ยที่เริ่มบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกลดลงจากอายุ 19 ปี³ เป็นอายุ 13 ปี ในเพศชาย และ 14 ปี ในเพศหญิง⁴ โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ความชุกของผู้บริโภคแอลกอฮอล์ในเยาวชนไทยอายุ 15-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.04 และปี พ.ศ. 2557 เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 18.1⁵ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น อายุเฉลี่ยที่เริ่มดื่มครั้งแรกน้อยลง และพบมากที่สุดในช่วงอายุ 13-15 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มของวัยรุ่น การเริ่มบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่อายุยังน้อย มีความเสี่ยงในการติดแอลกอฮอล์มากขึ้นเมื่อเข้าสู่ผู้ใหญ่ ดังนั้นการป้องกันพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงเป็นสิ่งสำคัญ

การที่วัยรุ่นมีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดผลกระทบหลายด้าน ทั้งด้านบุคคล ครอบครัว สังคม โดยที่ผลกระทบด้านบุคคล โดยเฉพาะต่อพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่า วัยรุ่นที่เริ่มบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนอายุ 14 ปี เป็นปัจจัยทำนายภาวะบกพร่องทางสุขภาพ เพิ่มความเสี่ยงในการติดแอลกอฮอล์ (alcohol dependence) และการใช้แอลกอฮอล์ในทางที่ผิด (alcohol abuse) เมื่ออายุมากขึ้นด้วย¹ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีผลต่อพัฒนาการทางสมอง ส่งผลต่อปัญหาด้านการเรียนของวัยรุ่น⁵ มีปัญหาสุขภาพจิต เช่น การเกิดภาวะซึมเศร้า นำไปสู่การทำร้ายตนเอง⁶ วัยรุ่นที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสที่จะสูบบุหรี่ด้วยถึง 7 เท่า และยังส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เพิ่มขึ้น เช่น พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่นหญิง การใช้ความรุนแรง การพกพาอาวุธ และการใช้ยาเสพติดอื่นๆ⁷ นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการบาดเจ็บสูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่ไม่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึง 7.6 เท่า⁸ ผลกระทบด้านครอบครัวพบว่า การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุของการทำร้ายร่างกายหรือความรุนแรงของคู่รักในวัยรุ่น⁹ ส่วนผลกระทบด้านสังคมพบว่า การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นเป็นสาเหตุอันดับต้นๆ ของคดีอุบัติเหตุจราจร¹⁰ และเป็นต้นเหตุของการก่ออาชญากรรม ร้อยละ 50.20¹¹ การฟ้องร้องคดีความและการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ส่งผลต่อเศรษฐกิจและการค่าใช้จ่ายของประเทศ¹² จะเห็นว่าการที่วัยรุ่นมีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งต่อตัววัยรุ่นเอง ครอบครัว

และสังคม การป้องกันพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นจึงมีความสำคัญ ดังนั้น การเข้าใจและทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงมีความสำคัญในการวางแผนป้องกันพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นต่อไป

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นไว้หลายปัจจัย ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังต่อไปนี้ คือ

1. ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่

1.1 เพศ เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเพศชายมีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเพศหญิง¹³⁻¹⁵ เนื่องจากเพศชายมีค่านิยมที่ว่า พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์แสดงถึงความเข้มแข็ง ความเป็นชายชาติ จากการศึกษาพบว่า เพศชายมีโอกาสเสี่ยงมีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบหนักเป็น 1.42 เท่าของเพศหญิง¹⁶

1.2 อายุ อายุที่น้อยลงมีแนวโน้มมีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มว่านักเรียนเริ่มหัดบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เมื่ออายุน้อยลงเรื่อยๆ ซึ่งอายุเฉลี่ยที่เริ่มบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกลดลงจากอายุ 19 ปี เป็นอายุ 13 ปี ในเพศชาย และ 14 ปี ในเพศหญิง⁴ เนื่องจากช่วงวัยรุ่น เป็นวัยที่มีความต้องการที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่อยากทดลอง จึงมีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพได้ง่าย จากการสำรวจในกลุ่มนักเรียนไทยอายุ 13-17 ปี พบว่า พฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่ม

ดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนที่เริ่มดื่มครั้งแรก (ที่มากกว่าการจิบ) พบมากที่สุดในช่วงอายุ 13-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 69 และช่วงอายุ 16-17 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.22

1.3 ผลการเรียนรู้ นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำมีโอกาสเสี่ยงต่อพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูง^{17,18} จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยน้อยกว่า 3.00 มีโอกาสเสี่ยงต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 3.00 ถึง 3.66 เท่า¹⁹

1.4 บุคลิกภาพ บุคลิกภาพแบบพึ่งพาสูงและแบบขาดความมั่นใจในตนเอง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากการศึกษาในนิสิตมหาวิทยาลัยพบว่า กลุ่มที่มีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีบุคลิกภาพแบบพึ่งพาสูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์²⁰ และผู้ที่ติดแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่ มักมีบุคลิกภาพแบบขาดความมั่นใจในตนเอง มีความกลัวอยู่ในระดับลึกซึ่งอาจเป็นปมด้อยของตน²¹

1.5 ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการตัดสินใจที่ดีต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วย^{17,18} จากการศึกษาพบว่า วัยรุ่นชายที่มีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบเสี่ยงน้อยและมีทัศนคติที่ดีต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีโอกาสเป็นผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบผิดปกติกว่ากลุ่มที่มีทัศนคติต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ไม่ดีต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 1.47 เท่า²² และนักเรียนที่มีทัศนคติที่

เห็นด้วยมากต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 5.49 เท่าของนักเรียนที่มีทัศนคติที่เห็นด้วยน้อยต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์¹⁹ จากการศึกษาพบว่า ทักษะการตัดสินใจที่ดีต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์^{13,23}

1.6 พฤติกรรมมุ่งแสวงหาความท้าทาย พฤติกรรมมุ่งแสวงหาความท้าทายสูงมีโอกาสน้อยที่มีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีพฤติกรรมมุ่งแสวงหาความท้าทายสูงมีโอกาสน้อยที่มีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบหนักเป็น 2.5 เท่าของผู้ที่มีพฤติกรรมมุ่งแสวงหาความท้าทายต่ำ¹⁶ และวัยรุ่นชายที่ดื่มแบบเสี่ยงน้อยและมีการแสวงหาความท้าทายสูงจะมีโอกาสเป็นผู้ดื่มแบบอันตรายถึงติดสุรา มากกว่ากลุ่มที่มีการแสวงหาความท้าทายต่ำ 2.07 เท่า²²

1.7 ความตั้งใจที่จะบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความตั้งใจที่จะบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์²⁴⁻²⁶

2. ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่

2.1 สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัวต่ำมีโอกาสเสี่ยงมีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากการศึกษาพบว่า เยาวชนที่มีพ่อแม่ดูแลเอาใจใส่ดี ครอบครัวอบอุ่น สัมพันธภาพในครอบครัวดีส่งผลต่อพฤติกรรมไม่ดื่มแอลกอฮอล์ของลูก²⁷⁻²⁸ และนักเรียนที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวต่ำมีโอกาสเสี่ยงมีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบหนัก 1.39 เท่าของนักเรียนที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวสูง¹⁶

2.2 รูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัว ครอบครัวขาดความอบอุ่น และได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากการศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นที่ครอบครัวขาดความอบอุ่น และได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การที่ครอบครัวขาดความอบอุ่น และได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคคลเป็นโรคติดแอลกอฮอล์¹⁴

2.3 การสนับสนุนจากครอบครัวในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสนับสนุนจากครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์²⁸ จากการศึกษาพบว่า เยาวชนที่รับรู้ว่าการดื่มของบิดาอนุญาตให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้จะมีโอกาสที่จะดื่มแอลกอฮอล์มากกว่ากลุ่มเยาวชนที่รับรู้ว่าการดื่มของบิดาไม่อนุญาตให้ดื่มแอลกอฮอล์สูงถึง 4.92 เท่า และมีโอกาสที่จะเป็นนักดื่มหนักหรือดื่มแบบหัวราน้ำ 3.25 เท่า²⁹

2.4 พฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบุคคลในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์²³ จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีคนในครอบครัวมีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบิดามารดา) มีโอกาสเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่ไม่มีคนในครอบครัวมีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึง 2.8 เท่า¹⁹ เยาวชนที่ทั้งพ่อและแม่ดื่มแอลกอฮอล์ และเยาวชนที่มีพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่งดื่มแอลกอฮอล์จะมีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเยาวชนที่ทั้ง

พ่อและแม่ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ 1.94 เท่า และ 1.74 เท่า ตามลำดับ²⁹ และกลุ่มนักเรียนชายที่มีบุคคลในครอบครัว (มารดา) มีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบนานๆ ครั้ง (ดื่ม 2-4 ครั้ง/เดือน) และดื่มบ่อย (ดื่ม > 2 ครั้ง/สัปดาห์) มีโอกาสเสี่ยงต่อพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบหนักมากกว่ากลุ่มนักเรียนชายที่คนในครอบครัว (มารดา) ไม่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึง 1.18 และ 4.46 เท่า ตามลำดับ¹⁶

3. ปัจจัยด้านเพื่อน ได้แก่

3.1 เพื่อน เพื่อนมีอิทธิพลต่อการดื่มแอลกอฮอล์ เพราะพัฒนาการทางสังคมของนักเรียนมัธยมที่เป็นวัยรุ่นนั้นต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่น การเข้าร่วมกลุ่ม จึงมีการดื่มให้เหมือนเพื่อน อยากให้เพื่อนยอมรับและมีการชักชวนให้เพื่อนดื่ม²³ จากการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่มีเพื่อนสนิทดื่มแอลกอฮอล์มีผลส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์^{14,15} นักเรียนที่มีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์สูงถึง 3.76 เท่าของนักเรียนที่มีเพื่อนสนิทไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์¹⁹ วัยรุ่นหญิงที่ดื่มแบบเสียน้อย มีเพื่อน 2-3 คน และครึ่งหนึ่งของกลุ่มเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีโอกาสเป็นผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบเสียนิ่งถึงติดสุรามากกว่าผู้ที่ไม่มีเพื่อนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 2.73 และ 4.86 เท่า ตามลำดับ²²

4. ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่

4.1 ค่านิยมทางสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีความเชื่อทางสังคม อาทิเช่น การให้คุณค่า คิดว่าการดื่มแอลกอฮอล์ เป็นเครื่องดื่มเกียรติยศต้อง

มีไว้รับรองแขก มีไว้เป็นสื่อในการเข้าสังคม ในการสังสรรค์ แสดงถึงความเข้มแข็ง ความเป็นชายชาติ การเข้าสังคม การผ่อนคลาย ความสนุกสนานรื่นเริง³⁰ พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ฝังแน่นอยู่ในวิถีปฏิบัติ ประเพณีนิยมของคนทุกกลุ่มในสังคม แอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งในพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และงานประเพณี การดื่มแอลกอฮอล์จึงมีความหมาย มีบทบาททางสังคม³¹ วัฒนธรรม ประเพณี ในการเลี้ยงแอลกอฮอล์ เพื่อแสดงถึงการนับถือผีบรรพบุรุษ อีกทั้งชุมชนที่มีค่านิยมของการเลี้ยงแอลกอฮอล์เวลาที่มึนงานทำบุญเทศกาล หรือประเพณีต่างๆ มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยม¹⁴

4.2 สื่อโฆษณา การรับข่าวสารการโฆษณาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์²⁹ และมีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์¹³ จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีการรับอิทธิพลจากสื่อโฆษณาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก มีโอกาสเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงถึง 4.13 เท่าของนักเรียนที่มีการรับอิทธิพลจากสื่อโฆษณาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อย¹⁹

4.3 การเข้าถึงแหล่งแอลกอฮอล์ การเข้าถึงแหล่งซื้อขายแอลกอฮอล์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์²³ จากการศึกษาพบว่า การซื้อหาได้ง่ายในชุมชน มีร้านขายแอลกอฮอล์ในชุมชนมากขึ้น และมีการจำหน่ายให้แก่นักเรียน จึงทำให้นักเรียนจะหาซื้อสุราหรือเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์มาดื่มได้โดยง่าย มีผลทำให้มีการดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมมีปริมาณเพิ่มขึ้น¹⁴

บทบาทพยาบาลในการป้องกันพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น

บทบาทพยาบาลในการป้องกันพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น ดังต่อไปนี้คือ มุ่งเน้นการจัดการความเสี่ยงต่อการเกิดพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น ซึ่งอาจเกิดจากหลายปัจจัย จึงควรดำเนินการป้องกันอย่างครอบคลุม ซึ่งมุ่งเน้นการป้องกันและส่งเสริมเป็นหลัก โดยพยาบาลต้องมีการให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาแก่วัยรุ่น รณรงค์ให้เห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพที่ตามมา เช่น พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ พฤติกรรมรุนแรง อุบัติเหตุทางถนน และการใช้สารเสพติด ปรับ/ลดทัศนคติทางบวกต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนในสถานศึกษา โรงเรียน และชุมชนควรร่วมมือกันในการป้องกันการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากร้านค้าบริเวณโรงเรียน ป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น กำหนดมาตรการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่เด็กและเยาวชนในชุมชน โครงการรณรงค์การลด ละ เลิกบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ใหญ่ในชุมชน เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่เด็กและเยาวชน และการควบคุม/ห้ามการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือการสอนนักเรียนให้รู้เท่าทันโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การดำเนินนโยบาย/ กฎระเบียบและการจัดโครงการต่างๆ ในโรงเรียนและชุมชน ควรทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง⁴

อย่างไรก็ตามการป้องกันการพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นให้มีประสิทธิภาพนั้น

ควรเป็นรูปแบบ วิธีการ และกิจกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะปัญหาและความต้องการของวัยรุ่นแต่ละบุคคลอย่างแท้จริง การสร้างเสริมสุขภาพทั้งระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชนนับเป็นสิ่งสำคัญพยาบาลควรมุ่งเน้นการส่งเสริม ป้องกัน ค้นหา คัดกรองกลุ่มเสี่ยง มีการดูแล ช่วยเหลือ ส่งต่อ ให้การรักษา และฟื้นฟูสภาพได้อย่างต่อเนื่อง จึงควรมีการประสานงานในลักษณะของเครือข่ายกับบิดามารดา ครู/อาจารย์ เพื่อนนักเรียน โรงเรียน และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินการป้องกันพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นสามารถดำเนินการได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพสูงสุด

สรุป

พฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น อายุเฉลี่ยที่เริ่มดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกน้อยลง และพบมากที่สุดในกลุ่มของวัยรุ่น การที่วัยรุ่นมีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และเศรษฐกิจของประเทศ ฉะนั้นการป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และเป็นบทบาทที่ทำหายอย่างยิ่งของพยาบาล ดังนั้น การมีความรู้ความเข้าใจและทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงมีความสำคัญในการวางแผนป้องกันพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การพยาบาลเพื่อป้องกันพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และบทบาทที่ทำหายของพยาบาล จะนำไปสู่การป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. World Health Organization. Global status report on alcohol and health [Internet]. 2014 [cited 2016 Mar 1]. Available from http://www.who.int/substance__abuse/publications/global__alcohol__report/msb__gsr__2014__1.pdf?ua=1
2. World Health Organization. Global school-based student health survey: Thailand public 2015 fact sheet [Internet]. 2015 [cited 2016 Oct 11]. Available from: <http://www.who.int/chp/gshs/2015-Thailand-GSHS-Fact-Sheet.pdf>
3. National Statistical Office of Thailand. Survey of smoking and alcohol drinking behaviors of the Thai population in 2011. Bangkok: National Statistical Office of Thailand; 2012. (in Thai)
4. Asanongkornchai S, Meokthong A, Inthanon T. Behavioral surveillance alcohol consumption and health behavior of high school students in Thailand. Nonthaburi: Center for Alcohol Studies; 2011. (in Thai)

5. National Statistical Office of Thailand. Survey of smoking and alcohol drinking behaviors of the Thai population in 2011. Bangkok: National Statistical Office of Thailand; 2014. (in Thai)
6. Office of International Health Policy Development. Burden of disease and injury of Thai population in 2014. Nonthaburi: The Grafico systems; 2014. (in Thai)
7. Pichainarong N, Chaveepojnkamjorn W. Alcohol use and sexual-risk behaviors among female youths: a cross-sectional survey in central Thailand. MSU Journals 2014;34(2):171-9. (in Thai)
8. Center for Alcohol Studies. The 4th National alcohol conference “stop the alcohol crisis with the Law”. Nonthaburi: The Grafico systems; 2008. (in Thai)
9. Thai Health Promotion Foundation. Violence situation in teenage couples [Internet]. 2014 [cited 2016 Oct 11]. Available from: <http://www.thaihealth.or.th> (in Thai)
10. Chaisong S, Paldeesetkul K, Thammarangsee T. Provincial alcohol report 2011. Nonthaburi: The Grafico Systems; 2013. (in Thai)
11. Kongkaew C, Rujanawong W, Nathaphong P, Korsuwansiri W, Nitsamer P, Phathichon P, et al. Wrongdoing reduction strategy in underage drinking. Bangkok: Department of Juvenile Observation and Protection; 2007. (in Thai)
12. Rattanachotipanich T, et al. Cost of alcohol consumption in Thailand 2010. Nonthaburi: Center for Alcohol Studies; 2012. (in Thai)
13. Perngchaer K. Predicting factors of alcohol consumption among youth in Nakhon Pathom Province. [Thesis]. Bangkok: Kasetsart University; 2012. (in Thai)
14. Sunthorn P. Prevalence and factors influenced to alcohol consumption behavior of high school students in Li District Lamphun Province. Lanna Public Health Journal 2013;9(1):35-48. (in Thai)
15. Buasorn R, Rutchadapunnathikul C. Factors related to the alcohol consumption behavior of bachelor degree students in the Bangkok area. Ramathibodi Nursing Journal 2012;18(2):259-71. (in Thai)
16. Kaewjantha N, Rungruangkolakij S, Arunpongpaisarn S. Factors predicting heavy drinking behavior among vocational students in a private educational institution. Journal of Psychiatric Association of Thailand 2011;56(4):377-94. (in Thai)
17. Hormsin P, Srisuriyawet R. Beliefs, patterns, and predictors of alcohol drinking among Thai youths: the eastern region. Bangkok: National Research Council of Thailand; 2009. (in Thai)

18. Donovan JE. Adolescent alcohol initiation: a review of psychosocial risk factors. *J Adolesc Health* 2004;35(6):529 e7–18.
19. Hemayard A, Yodnil S. Factors related to alcohol drinking among female high school students in Amphur Khowkitchakoot Chanthaburi province. *Journal of Education and Social Development* 2012;8(1):115-28. (in Thai)
20. Kawchim P, Saetung D. Causal factors influencing student drinking behavior of university students: a case study of a public university. *UMT Poly Journal* 2012;9(1):1-13. (in Thai)
21. Jaikum N. Effectiveness of implementing a discharge plan for patients with alcohol dependence, Uttaradit hospital [Thesis]. Chiang Mai: Chiang Mai University; 2011. (in Thai)
22. Chunpen U. Factors influencing alcohol abuse in adolescents in Khon Kaen [Dissertation]. Khon Kaen: Khon Kaen University; 2011. (in Thai)
23. Samoraphorm C. Causal factors and prevention guideline of alcohol drinking behavior among adolescent students in north-eastern Thailand [Dissertation]. Chonburi: Burapha University; 2011. (in Thai)
24. Huchting K, Lac A, LaBrie JW. An application of the theory of planned behavior to sorority alcohol consumption. *Addict Behav* 2008;33(4):538-51.
25. Phuphaibul R, Nuntawan C, Loveland-Cherry C. Predicting alcohol drinking intention and behavior of Thai adolescents. *Pacific Rim Int J Nurs Res* 2011;15(1):28-38.
26. Petchsuk R. Factors influencing the intention to alcohol consumption of high school students in Bangkok. *Thai Journal of Nursing* 2013;62(4):20-6. (in Thai)
27. Bahr SJ, Hoffmann JP. Parenting style, religiosity, peers, and adolescent heavy drinking. *J Stud Alcohol Drugs* 2010;71(4):539-43.
28. Tantitham N. Factors Related to binge drinking behavior of drunk driving drivers in Bangkok Metropolis. *Disease Control Journal* 2007;33(1):10-20. (in Thai)
29. Waleewong O, Chaisong S, Thammarungsri T. Influence of parental norms and behaviours on youth drinking in Thailand. Bangkok: Center for Alcohol Studies; 2010. (in Thai)
30. Chirerur P, Wonguparach P. The social dimension of binge drinking and domestic violence. *Journal of Sahasat* 2009;9(2):194-222. (in Thai)
31. Qinvirulsirisap K. Factors Related to Behavior of Drunk Driving Offenders in Probation Office. *Academic Services Journal Prince of Songkla University* 2014;25(2):91-100. (in Thai)